

जळगाव जिल्ह्यातील माहे जून, २०१९ मधील
वादळी वारा व गारपीटीमुळे झालेल्या
शेतीपिकांच्या नुकसानीकरिता मदत देण्यासाठी
निधी वितरीत करण्यास मान्यता देण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : बैठक-२०२३/प्र.क्र.१८०/म-३

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : २६ फेब्रुवारी, २०२४.

- वाचा :** १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र.सीएलएस-२०१५/प्र.क्र.४०/म-३, दि.१३.०५.२०१५.
२) जिल्हाधिकारी, जळगांव यांचे पत्र क्र. टंचाई-३/ईटपाल/२०२२/७/५१/८३२, दि.२७.०६.२०२२
३) विभागीय आयुक्त, नाशिक यांचे पत्र क्र.मशा/कार्या/२/टंचाई/२०२२/ज-३, जा.क्र.१४०४३,
दि.१४.१०.२०२२
४) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्र. संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.६७/म-११, दि.२४.०१.२०२३.
५) मा. मंत्री (मदत, पुनर्वसन व आपत्ती व्यवस्थापन) यांच्या अध्यक्षतेखालील मंत्रिमंडळ
उपसमितीच्या दि.०९.११.२०२३ रोजी झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त

प्रस्तावना:

अतिवृष्टी, पूर व चक्रीवादळ या सारख्या नैसर्गिक आपत्तीमुळे शेतीपिकांचे नुकसान झाल्यास पुढील हंगामामध्ये उपयोगी पडावे याकरिता शेतकऱ्यांना निविष्टा अनुदान (Input subsidy) स्वरूपात एका हंगामात एक वेळेस याप्रमाणे राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून विहित दराने मदत देण्यात येते. तसेच, राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या इतर मान्य बाबींकरिता देखील विहित दराने मदत देण्यात येते. वर नमूद शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, दि.१३.०५.२०१५ अन्वये राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीचे निकष व दर सन २०१५-२०२० या कालावधीसाठी विहित करण्यात आले होते.

माहे जून, २०१९ मध्ये जळगाव जिल्ह्यातील ७ तालुक्यातील वादळ व गारपीटीमुळे ३८५६ बाधित शेतकऱ्यांच्या झालेल्या २३९०.०८ हेक्टर शेतीपिकांच्या नुकसानीच्या अनुषंगाने वर नमूद दि.१३.०५.२०१५ च्या शासन निर्णयान्वये विहित करण्यात आलेल्या दराने द्यावयाच्या मदतीचा प्रस्ताव विभागीय आयुक्त, नाशिक यांचेकडून दि.१४.१०.२०२२ च्या पत्रान्वये शासनास प्राप्त झाला आहे. हा प्रस्ताव मा. मंत्री (मदत, पुनर्वसन व आपत्ती व्यवस्थापन) यांच्या अध्यक्षतेखालील मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या दि.०९.११.२०२३ रोजी झालेल्या बैठकीत विचारार्थ ठेवण्यात आला होता. मंत्रिमंडळ उपसमितीने या प्रस्तावास मान्यता दिल्याप्रमाणे शासन आदेश निर्गमित करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

माहे जून, २०१९ मध्ये जळगाव जिल्ह्यातील ७ तालुक्यातील वादळ व गारपीटीमुळे झालेल्या शेतीपिकांच्या नुकसानीसाठी बाधितांना मदत देण्याकरिता राज्य शासनाच्या निधीमधून संदर्भाधीन क्र.१ येथील शासन निर्णयान्वये निश्चित केलेल्या दरानुसार एकूण **रु.३२५.४२ लक्ष (अक्षरी रुपये तीन कोटी पंचवीस लक्ष बेचाळीस हजार फक्त)** इतका निधी वितरीत करण्यास शासनाची मंजूरी देण्यात येत आहे.

२. वर अनुक्रमांक ४ येथे नमूद दि.२४.०१.२०२३ अन्वये सूचित केल्यानुसार आवश्यकतेनुसार कार्यासन म-११ यांनी हा निधी वितरित करावा. जिल्हाधिकारी यांनी वर अनुक्रमांक ४ येथे नमूद दि.२४.०१.२०२३ अन्वये सूचित केल्यानुसार या प्रस्तावाअंतर्गत असलेल्या सर्व लाभार्थ्यांची माहिती विहित नमुन्यात तयार करून ती जास्तीत जास्त एक महिन्याच्या आत संगणकीय प्रणालीवर भरावी. ही माहिती भरतांना -

अ) सन २०१९ च्या पावसाळी हंगामामध्ये यापूर्वी सर्व विभागांना शेतीपिकांच्या नुकसानीकरिता वितरीत करण्यात आलेल्या मदतीच्या निधीमध्ये या प्रस्तांवातर्गत मागणी करण्यात आलेल्या निधीचा समावेश नाही याची दक्षता घ्यावी. एका हंगामात एक वेळेस याप्रमाणे विहित दराने मदत देण्यात येत असल्याची खात्री करावी.

ब) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग दि.१३.०५.२०१५ नुसार जिरायत पिके, बागायत पिके व बहुवार्षिक पिकांच्या नुकसानीसाठी मदतीच्या विहित दरानुसार जास्तीत जास्त २ हेक्टरच्या मर्यादेत असल्याची खातरजमा करण्यात यावी.

३. वरील निधी खर्च करताना संदर्भाधीन सर्व शासन निर्णयातील सुचनांचे व निकषांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे. ज्या प्रयोजनासाठी निधी मंजूर करण्यात आला आहे त्याच प्रयोजनासाठी सदर निधी खर्च करण्यात यावा. ही मदत देताना केंद्र शासनाने चक्रीवादळ, पूर इत्यादी नैसर्गिक आपत्तीकरिता विहित केलेल्या अटी व शर्तीची पूर्तता होत असल्याची खात्री सर्व संबंधितांनी करावी. तसेच राज्य शासनाने घोषित केलेल्या अतिवृष्टी या नैसर्गिक आपत्तीकरिता अतिवृष्टीच्या निकषानुसार मंडळामध्ये २४ तासात ६५ मि.मी.पेक्षा जास्त नोंद झालेली असल्यास आणि त्यामुळे मंडळातील गावामध्ये ३३ टक्केपेक्षा जास्त शेतीपिकांचे नुकसान झालेले असल्यास ही मदत अनुज्ञेय राहिल.मात्र, ज्या ठिकाणी पूर आलेला असेल त्या ठिकाणी अतिवृष्टीचा निकष लागू राहणार नाही.

४. लाभार्थ्यांना मदत वाटपाची कार्यवाही पुर्ण झाल्यानंतर लाभार्थ्यांची यादी व मदतीचा तपशील जिल्हयांच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात यावा. या आदेशाद्वारे तसेच यापूर्वी वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशाद्वारे नैसर्गिक आपत्तीमध्ये शेतकऱ्यांना दिलेला मदतीचा निधी बँकांनी कर्ज खात्यात अथवा अन्यथा वसुलीसाठी वळती करू नये याकरिता जिल्हाधिकारी यांनी सर्व बँकांना आवश्यक त्या सूचना निर्गमित कराव्यात. या सर्व सूचनांची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हाधिकारी यांची राहिल.

५. सदर निधीतून करण्यात येत असलेल्या खर्चाचे लेखे निधी आहरित करण्यात येणाऱ्या कार्यालयाच्या स्तरावर ठेवण्यात यावे व करण्यात आलेल्या खर्चाचा कोषागार कार्यालये व महालेखापाल कार्यालयाशी त्रैमासिक ताळमेळ घेण्यात यावा. राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून तसेच राज्य शासनाच्या निधीमधून उपलब्ध करून दिलेला उपरोक्त निधी खर्ची पडल्यानंतर तातडीने निधीची उपयोगिता प्रमाणपत्रे संबंधितांकडून प्राप्त करून घेवून एकत्रितरित्या शासनास सादर करण्याची जबाबदारी विभागीय आयुक्त यांची राहिल.

६. वरील प्रयोजनासाठी प्रधान लेखाशीर्ष २२४५ - नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी अर्थसहाय, ०२ पुर चक्रीवादळे इत्यादी अंतर्गत २२४५ २३०९ या लेखाशिर्षाखाली ३१ सहाय्यक अनुदाने (वेतनेत्तर) या उद्दिष्टाखाली पुनर्विनियोजनाद्वारे उपलब्ध केलेल्या निधीमधून खर्च करण्यात यावा.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२४०२२६१६३०४३९५१९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(संजय औ. धारूरकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव,मंत्रालय,मुंबई,

२. मा.उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव,मंत्रालय,मुंबई
३. मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव,मंत्रालय,मुंबई
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानभवन,मुंबई
५. मा. मंत्री (मदत, पुनर्वसन व आपत्ती व्यवस्थापन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. विधानमंडळाचे सर्व सन्माननीय सदस्य,
७. अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय,मुंबई,
८. विभागीय आयुक्त, नाशिक
९. वित्तीय सल्लागार व सहसचिव,मदत व पुनर्वसन प्रभाग,मंत्रालय,मुंबई
- १०.जिल्हाधिकारी, जळगाव
- ११.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
- १२.महालेखापाल (लेखा परिक्षा) १/२,महाराष्ट्र,मुंबई/नागपूर,
- १३.संचालक, लेखा व कोषागारे ,मुंबई
- १४.जिल्हा कोषागार अधिकारी, जळगाव
- १५.कार्यासन अधिकारी (म-११/म-३), मदत व पुनर्वसन प्रभाग,मंत्रालय,मुंबई
- १६.वित्त विभाग (कार्यासन व्यय-९/अर्थ-६),मंत्रालय,मुंबई
- १७.निवड नस्ती (कार्यासन/ म-३)